

BALÁZS GÉZA

A hatalom és az erkölcsi nyelvromlás

BESZÉLGETÉS JÁNOSI ZOLTÁNNAL¹

Jánosi Zoltán József Attila-díjas irodalomtörténész, egyetemi tanár, 2007 és 2015 között a Nyíregyházi Főiskola rektora, 2016-tól az Irodalmi Magazin, 2017-től a Magyar Napló főszerkesztője.

– *Nemrégiben Nyíregyházán előadást tartottál Ratkó Józsefről, s akkor szóba került, hogy Ratkó határozottan és sarkosan állást foglalt a korabeli magyar nyelvhasználatáról. Különösen ez a gondolata ragadott meg: „nem grammatikai nyelvromlás van, hanem erkölcsi nyelvromlás”. A nyelvészek óztkodnak a nyelvromlás kifejezéstől, de ez az erkölcsi nyelvromlás, ami nyilván a nyelvhasználat etikájára vonatkozik, megállja a helyét.*

– Ratkó a korabeli hatalom nyelvromlásáról, sőt egyenesen a nyelvet eredeti funkciójából kiforgató nyelv-manipulálásáról, folytonos nyelvi szemfényvesztéséről, trükközéséről beszél. Megítélése szerint a Kádár-korban regnáló hatalom nyelve a nép mellett – azzal együtt – az anyanyelvet is csapdahelyzetbe vezet, mert az igazságot elfedő és a hazugságot demonstráló szerepekbe kényszeríti. Ez pedig, felülről uraltan, áthatja szinte a teljes nemzeti-nyelvi kommunikációt, akképpen, hogy a félrebeszélő hatalom nemcsak a hétköznapok, hanem a művészet nyelvét is torzulásokba taszítja, vagy lappangásba vonja. Hazudozásra, a valóság és az igazság leplezésére szólítja (a hatalmat kiszolgáló írók nyelve) vagy pedig (az ellenzéki írók esetében) a rejtjeles beszédhez (allegorikus, allúzív, elvontan metaforikus nyelv) vezet. Ebben fő segítségével (a „tilt, tűr, támogat” programjának mezébe bújtatott) cenzúra, illetve az a leplezetlen hatalmi szándék, hogy az igazság a két, új társadalmat akaró gondolati-történeti pillérről (1956-ról és az egypártrendszeréről) egyszerűen nem mondható ki. Az 1989-ben, mindössze ötvenhárom éves korában elhunyt Ratkó ezzel a nyilatkozatokban, versekben, prózai munkákban alaposan leírt gondolatkörével Közép-Európában, Magyarországon, az Isten háta mögötti Nagyállásban, évtizedekkel elébe ment a hatalmi nyelv természetét elemző és leleplező későbbi nyelvészeti felismeréseknek is. A francia Stephan Courtois szó szerint azt írja ugyanis a csaknem húsz éve magyarul is megjelent könyvében, hogy a kommunista hatalom által uralt történelmi időkben kulturális szempontból „kétségkívül a nyelv eltorzítása volt a legrosszabb. A szómágia folytatán – sorolja fel például – átnevelő intézménnyé vált a koncentrációs rendszer, a hóhérok pedig szorgos nevelőkké, akik azon fáradoznak, hogy »új emberré« alakítsák át a régi társadalom gyermekét. (...) A kiforgatott értelmű szavak valami ferde szemléletet

¹ Az interjú rövid változata megjelent az Édes Anyanyelvünk 2017/5. számában. A szerk.

hoztak létre, és ez eltorzítja a távlatos összképet: így áll elő a társadalmi és politikai szentengelyferdülés. (...) Páratlanul ügyes – nagyrészt a nyelv eltorzítására épülő – propagandájuk jóvoltából a kommunisták még a terrorista módszereik ellen irányuló kritikákból is hasznot húztak, visszafordították őket a kritikusok ellen...” Mindezeket a torzító nyelvi manipulációkat alapvonásaiban felismerve az „igazság” és a „hazugság” roppant egyszerű oppozíciójában gondolkodó Ratkó a hatalmi nyelvhasználatot és a korabeli verbális művészet nyelvét szembeesítve az irodalom, az író nyelvalkalmazását egyértelműen a „morál” kérdésévé tette. Ha ez a moralitás (vagyis az igazság felismerése, ennek megnevezése, vállalása s ezeken át a nemzeti és emberi elkötelezettség) nincs meg a szerzőben, akkor, álláspontja szerint, a nyelve is „megromlik”. A művészi nyelv ezért az ő koncepciójában nem csupán a tehetség, hanem az emberi tartás függvénye is. Ratkó minősítései határozottan árulkodnak arról, milyennek látja a hatalommal nem konfrontálódó, az előtt meghajló irodalmi nyelvet és ennek képviselőit. Ratkó műveiben a szabadság eszméjéhez társul a szenvedélyes igazságkeresés. A költői szót „a dolgokra irányított ív-fénynek” nevezi, ami igazságot, valóságot, szabadságot keres. „A költőnek erről a szabadságról kell beszélnie, másképp a nyelve kimarjul, ellepi a penész, szavai megöregednek, kihalnak” – mondja. E gondolkodás háttéréből üzen azoknak a költőknek, akiket a politika manőverei a közösségi ügyekkel való szakítás hálójába sodortak, s ezért feladták saját szabadságukat is. A költői „nyelvromlás” okát tehát valóban nem grammatikai fogyatékoságokban, hanem a morális, végső soron magatartási válságban látja. A „penészes szavak”, a „kimarjult” nyelv képei nem elsősorban a nyelvi, hanem azon át az erkölcsi viselkedésre vallanak rá minősítéseiben. Ő, aki a reneszánsz Tinódi hitvallását költőisége és nyelvvel bántása alapelveként viseli, az utolsó szóig megtartva a „se adományért, sem barátságért, sem félelemért hamissat bé nem írtam, az mi keveset írtam, igazat írtam” következetességét, pontosan látja e morális válság történelmi okait. A nemzet történelmi sanyarúságát a korban szerinte a személyiség félrevezetése és elgyöngülése is tetézi: „Az utóbbi évtizedekben, sőt hatvan-nyolcvan évben gerinchajító időket éltünk át. Sajnos nagyszavú, nagy tehetségű művészek is megromlottak. Azt tapasztalom, hogy műveiken ez meglátszik. Megbűdösödtek ezek a művek. Ha a versből hazug, rossz szó szakad ránk, az a költő erkölcséről árulkodik.” A művészi és társadalmi nyelvromlást elsősorban a politikai állapotok következményének valló Ratkó végső soron az ország irányítóinak s a hatalom vazallusainak az arcát és lelkét mutatja fel a széttroncsolt nyelv képleteiben. E felismerése után, ha a hatalmat támadja, ezt gyakran az állampárti diktatúra nyelvének, nyelvhasználatának leleplező jellemzésén át teszi. Anyanyelvének megcsúfolásaként éli meg a kiforgatott, elemi funkcióiból kisiklatott politikai-közéleti nyelvalkalmazást is. „Olyan anyanyelvet kaptam örökül s ajándékol – írja –, amely csupa rejtelem, izgalom, maga kínálta költői kép, pontos és érzékletes, s ráadásul szavaiban és törvényeiben – kút-mélyében különös és tiszta valóság szemlélet virít.” S mindezekkel szemben ezeket tapasztalja: „De a szó nálunk elválik a dolgoktól s lebeg vala a vizek felett – így dögöl... S mit tehet a költő, ha anyanyelvének szavait kiüritik, bemocskolják, megbecstelenítik azzal, hogy nem a dolgok és az igaz-

ság megnevezésére használják? Bizony, hallgatnia illenék, szűkölnie, megtanulnia a kutya beszédét, mint Latinovitsnak!” Ratkó nézetei szerint tehát a társadalom bajait kibeszélő szó elnémítása és a társadalomért való nyelv elferdítése ugyanarról a tőről fakadnak: a vidám barakk urainak és öreinek az érdekét fejezik ki.

– *Meglepődve hallottam előadásodban, hogy Ratkó József 1986-ban újból lefordította az Antigonét. S hogy ezt az újrafordítást máig sehol sem mutatták be. Mit lehet erről tudni?*

– Az 1980-as évek elején Ratkó olyan erővel fordult a számára új műnem, a dráma kísérletéhez, hogy létrehozta élete első, és azonnal nagy sikert arató (Szép Ernő-díjban és „Az Év Könyve jutalomban részesülő) drámai művét, a *Segítsd a királyt!* című alkotást (1983-84). Ezt az *Antigoné* új magyarra ültetése s a *Kreón* című (mintegy az *Antigoné* „előjátékaként” megírt) drámakísérlet követte (1986). Ha a *Segítsd a királyt!* a magyar történelem, az *Antigoné*-fordítás és a *Kreón* az európai ember hajnala felől végzi el a 20. századvég magyar történelmi helyzetének értelmezését. Bennük az ókori sorsok, nézetek, archetipikus emberi helyzetek a közelmúlt és az adott jelen magyar történelmének lényegfelmutató tükreivé válnak. A Ratkó-típusú „antik drámák” lelki és erkölcsi földrengéseinek epicentruma természetesen – még a távoli Théba vidékén is – újabb nemzeti történelmünk legközelebb eső sarokpontja, az 1956-os forradalom. A forradalomnak és a körülötte feszülő tragikumnak a nemzeti, politikai és etikai kérdéskomplexuma az *Antigoné*-átültetésben és a *Kreón*ban azonos síkon jelenik meg így az egyetemes ember sorskérdéseivel. Az ókori kultúrtörténeti modellekben a magyar krízis antropológiai fókuszálása a cél: Szophoklész művében és a thébai mondanokban Ratkó a magyar történelmi (és lélektani, morális) helyzettel szinkron kódokat keresi. Az öt nevesebb *Antigoné*-fordítás: Csengery János, Csiky Gergely, Révai József, Trencsényi-Waldapfel Imre és Mészöly Dezső átültetései után ő az aktuális nemzeti gondokat törekszik ráültetni a görög alapzatra. „Antik” drámaiban ezért az emberi arcok ezért egyszerre görög és magyar hűségűek. S ha az István-dramában (*Segítsd a királyt!*) az a „természetes”, mert százados tapasztalatokból leszűrt s az író jelenében is keserűen megtapasztalt történeti tény, hogy a nemzeti jövő igen gyakran az önmaga ellen forduló magyarsággal szemben kényszerül viaskodni a létért, az *Antigoné*-magyarításban – amit Kocziszky Éva nyersfordítása és filológiai jegyzetanyaga készített elő – még merészebb, még távolabbi párhuzamok élesednek ki. A nyelv és a szituációk sugallatai révén például az, hogy a temetetlenül heverő, s holtában a vadállatok sorsára jutott Polüneikész Nagy Imre és a többi mártír árnyékát viseli, hogy *Antigoné* – ahogyan Nagy Gáspár *Az Antigonét fordító Ratkó József* című versében metaforikusan jellemezte a drámai hős Ratkó-féle történelmi kontúrjait – „56-os nagyságú” „ormótlan cipellőt” visel, *Kreón* arcából pedig a halálos ítéletekben részes, megtorlás-kori (de később is „hosszú hatalmú”) közvetett hóhérok, vagyis közismert magyar politikusok tekintete villog körbe a pódiumról. Ratkó fordításának a magyar világhoz és a közvetlen politikához vezető tudatosságáról beszédesen vallanak

Nagy András Lászlónak (az István-drámát elsőként színpadra állító rendező-barát-
nak) emlékezései: „Ő akarta ezt 1986-ban lefordítani, éppen az 1956-os forradalom
harmincadik évfordulóján, s nem véletlenül, hiszen akkor egyértelműen lehetett
üzenni, hogy temetetlen halottakkal nem lehet együtt élni. (...) Kocziszky Éva az el-
készült műfordításról szóló, évekkel később született tanulmánya világosan bemutatja,
hogy Ratkó fordításának nyelvi közege, a szavakban, s különösen a szavak
asszociációs környezetében kifejeződő etikai tartalom nem görög, hanem mélyen

Tornai Józseffel a Magyar Írószövetségben, 2008-ban

magyar és keresztény, azon belül is protestáns. (...) Ratkó Szophoklész szövegének
éppen szellemiségét sajátította ki, mert öntudatlanul nem csupán magyarra, de a
maga nyelvére és világvilágára fordította le.” A költőnek ezeket a törekvéseit a Szop-
hoklészről lefordított dráma nyelve nagy erővel hordozza. Alapvető már az a tény is
– Kocziszky Éva összegzésében –, hogy „egészen más világból érkezett a fordító sze-
mélyisége: nem a „nyugatos” tradícióból, hanem egy sajátos alföldi, falusi közegeből.”
Kulturális, nyelvi öröksége és a népi irodalomhoz kapcsolódásai miatt szövegátülte-
tésében ezért erősen „archaizál”, „nyelvjárási kifejezéseket” alkalmaz, „feltűnő továbbá
egy biblikus kifejezéskincs jelenléte a szövegben.”, tónusában pedig kézzel fogható a
„morális célzat”, s hogy mindezekkel együtt „a holtak” jogának Antigoné-típusú
hangsúlyozását idomítja korához. Az ötvenes évek vége, majd a hatvanas évek eleje
halálszagú politikai atmoszférája: a rettegés-elvű világ s a lényegében a Ratkó-drámák
születésének koráig nyúló nemzeti szerencsétlenség teszik abszurdot súroló félelmes-
ségében is hitelessé többek között, hogy Szophoklész magyarul eddig jobbra így is-
mert, híres mondata: „Sok van mi csodálatos, / de az embernél nincs semmi

csodálatosabb” (Trencsényi-Waldapfel Imre fordítása), avagy: „Sok nagyszerű van a világon, de semmi sem nagyszerűbb az embernél.” (Szabó Árpád fordítása), Ratkó átültetésében így hangzik: „Sok szörnyű csodafajzat van, / s köztük az ember a leg-szörnyebb.” Az Antigoné-fordítást és a *Kreón* című egyfelvonásost Ratkó tervei szerint *Oidipusz gyermekei* címen, egyszerre, egymás után játszották volna. Az összevont előadás azonban sohasem jött létre. „Sem a költő életében, sem azóta nem akadt színház, amely vállalta volna a bemutatót. Így Ratkó teljesítménye születése óta „könyvdráma” maradt.” – írta jó tíz éve a színikritikus-irodalomtörténész Karádi Zsolt. Az *Antigoné*nak született ugyan néhány diákelőadása a költő lakóhelye közelében, de országos bemutatóra máig nem került sor. A mű méltó helyén történő előadása színpadi kultúránk nagy adóssága ma is.

– *Néhány irodalmár, gondolom, hogy Nagykovács is, illetve a nemrég elhunyt Antall István dicséretesen igyekezett ápolni Ratkó József emlékét. De vajon a méltó helyén van-e az irodalomtörténetben Ratkó József?*

– A költői életmű ismerete és az irodalomtörténeti feldolgozottság tekintetében azt kell mondanom, hogy Ratkó József „jó helyen” van a nemzeti irodalmi tudatban. (A drámákkal kapcsolatban más a helyzet, erre még később visszatérek.) A költő halála utáni évtizedekben megszakítatlanul folyt tovább életműve értékeinek irodalomtörténeti birtokba vétele és új könyveinek kiadása is. Ezek a nagykovácsi alkotó mindaddig kiadatlan vagy kötetekbe nem emelt műveit is átadták az olvasóknak. Első kötetként – a Felsőmagyarország Kiadó gondozásában – először a költő összes versei jelentek meg 2000-ben (*Ratkó József összes művei. I. Versek*). Az első gyűjteményes igényű, hiánypótló – s napok alatt az utolsó darabig az olvasók kezébe jutott – könyv már előzetesen alapos filológiai háttér munkák elvégzését generálta. Babosi László a teljes Ratkó-bibliográfia összegyűjtésével és megjelentetésével (2010), hagyatéki kutatásaival, kézirat-feltárásaival segítette ezt a munkát. A teljes életművet átfogó verseskönyv már megjelenése pillanatában a további Ratkó-kutatások megkerülhetetlen bázisává lett. 2002 karácsonyára az író drámáit tartalmazó könyvet is kezükbe foghatták az érdeklődők. (*Ratkó József összes művei. II. Drámák*. Kairosz Kiadó, Budapest, 2002.) A költő prózai munkáit összefoglaló kötet (*Ratkó József összes művei. III. Próza*. Kairosz Kiadó, Ratkó József Olvasótábori Egyesület) 2014-ben került a könyvesboltokba. A három – Ratkó műveit immár hiánytalanul tartalmazó – könyvvel a szerző teljes életműve hozzáférhetővé vált a kutatók és az olvasók számára. A szakmai feldolgozásokról most csak ennyit: Ratkó József életrajzát Babosi László nemrégiben a művek születését és az életrajzi elemeket összekapcsoló remek kifejtésben *Költő a diktatúrában. Ratkó József életrajza* címen írta meg. A könyvet a jövő évre fogja a Magyar Napló Kiadó megjelentetni. Magam, a tavalyi évben, a Magyar Művészeti Akadémia által a *Közlekedések írókról* sorozatban kiadott *Ratkó József* című monográfiával igyekeztem tudatosítani a költő és drámaíró értekeit. A kötet már decemberre elfogyott, jelenleg utánnyomás alatt áll, ami az egyértelmű bizonyítéka a Ratkó József-i értékek keresett-

ségének a mai irodalomtörténeti tudatban. Ahol az eddigieknél erősebb tudatosításra lenne szükség, az egyértelműen drámáinak színpadi előadása. Az *Antigoné*- átültetés sorsáról már beszéltem a *Segítsd a királyt!* soraiban, jeleneiben pedig, hogy erről a helyről is a színházi szakemberek figyelmébe ajánljam a művet – Bíró Zoltánt idézve – „Mintha a *Bánk bán* kelne új életre ..., talán több lírával, kevesebb cselekménnyel.” S a dráma nyelvi értékeit említve: a szóbeliség archaikus fényei, korai nyelvemlékeink ómagyar csillámai, Károli, Pázmány, Alvinczi, Szenci Molnár műveinek képei, stiláris fordulatai s a magyar költészet századainak tanulságai – Balassitól József Attiláig –, valamint Bartók hatása szintetizáló természetességgel csendülnek egybe soraiban. A dráma nemcsak eszmeileg – hanem nyelvi teljesítményként, bravúrként is – polemizál, opponál korával. Amíg a kortárs magyar irodalom egy részében gyakran a nyelv ízekre bontásának vagy csupán ironikus arculata felmutatásának programja folyt, addig Ratkó egy évezred nyelvi kultúrájában teremtett organikus rendet. Összeszedte, egybekovácsolta, megőrző szintézisbe fogta annak sokrétű nyelvi értékeit, szépségeit. Ahogyan Szekrényesy Júlia fogalmazott: a „fűrészporstílus rémuralmában” „Ratkó József némiképp helyre állítja a költői dráma becsületét. Bizalmat ébreszt: azt sugallja, a költészet nemcsak – és nem elsősorban – cifrázkodás, hanem tartalmas, kifejező erejű közeg.” Ratkó Szent István-drámájának és *Antigoné*-fordításának előadása ezért mindenképpen a magyar színházi kultúra nyeresége volna.

– 2015-től egy vonzó küllemű, egy-egy témához kapcsolódó sok-sok képet és tanulmányt közreadó újság szerkesztője vagy: ez az Irodalmi Magazin. Kérlek, mutasd be a lapot!

– Az Irodalmi Magazint négy évvel ezelőtt néhány fiatalember „találta fel”, és azt kell mondanom, hogy ez a gondolat, majd a kivitelezése is telitalálat volt. Már az első jelent szám, amely Illyés Gyula életét és életművét mutatta be, prototípus-szerűen tartalmazta az új irodalmi fórum minden értékét. Én 2015-ban kapcsolódtam be Oláh János kérésére a munkába. A lap az irodalom után érdeklődő, magyar nyelven olvasni tudó embereknek szól, korosztálytól függetlenül, akik tudományos és dokumentatív megalapozottságú információkat, értelmezéseket és sok új összefüggést, ismeretet is szeretnének megtudni az adott témáról: egyetlen jelentős szerzőről, egy-egy irodalmi korszakról, egy-egy magyar tájegység vagy népcsoport irodalmáról. Az is a „feltalálók” elemi szándéka volt, hogy a tanulási-tanítási gyakorlatban is közvetlenül használható lapot adjanak az egyetemisták, főiskolások, középiskolások, sőt általános iskolások, illetve a különböző szinteken oktató tanárok kezébe. Vagyis minél több értékes és érdekes új tartalmat közöljenek a témáról. Így születtek meg Illyés után a Krúdyt, Zrínyi Miklóst, Kölcsey Ferencet, Móriczot, Tamási Áront, Nagy Lászlót; az első világháborúba kényszerített magyar írók munkáit, a Balatonnak és környékének, majd a GULAG történelmi borzalmának az irodalmát bemutató számok, legutóbb pedig a Székelyföld irodalmát az olvasók elé táró összegzések. Minden egyes lapszám irodalomtörténészek, kutatók, írók, költők, képző- és fotóművészek, gyakorló tanárok közös gondolkodásaként valósul meg, gyakran bevonva a néprajz-, a zene- és a történettudomány, sőt a film-

esztétika képviselőit is. S kifejezetten a kérésemre – és örömömről – öt vagy hat szám óta mindig közlünk az illető alkotó vagy egyéb téma anyanyelvi kérdéseit is érintő vagy az adott műalkotás nyelvi természetét, képi összetettségét érintő cikkeket, tanulmányokat. Balázs Géza professzor úr így szinte valamennyi újabb számunk szerzője lett, s nyomában több nyelvművelő, stilisztika, nyelvtörténész is bekapcsolódott a közös alkotásba. Az Irodalmi Magazin komplex értéktartományokat közvetítő oldalain így együtt szerepel, több oldalról világítva meg az alkotó, a kor, az irodalmi anyag jellegzetességeit, összetettségét – a Kárpát-medence minden területéről – akadémikus, egyetemi, főiskolai oktató, fiatal költő, a módszertanhoz kiválóan értő tanár, történész és zenetörténész, festőművész és folklorista. Az áttekintett és beérkező forrásokról csak annyit, hogy legutóbb, Székelyföld irodalmáról annyi kiváló írás, illetve onnan származó műalkotás gyűlt össze, hogy két számot is össze kellett állítanunk, az első a kezdetektől 1945-ig, a második ettől az évszámtól napjainkig követi nyomon e mindössze 12 800 négyzetkilométernyi terület és (jelenleg) csaknem hatszázezer magyar nyelvű ember irodalmát. Az Irodalmi Magazin közkelettsége miatt bármilyen jelentősebb változtatás a lap jelenlegi szemléletkörein és struktúrájában hiba volna. Lapjain a legkülönbözőbb tudományos vagy művészeti irányzatok képviselői is békésen megférnek egymással a választott téma: a mindig magas irodalmi minőség horizontja alatt. Ennek a közös alkotói szemléletnek a megtartása, sőt kitágítása a legfontosabb feladat ma, illetve ebben az esetben is fontos a fiatal szerzők (akár középiskolások) bevonása. Jelenleg már az olvasók kezébe került a két Székelyföld-szám, rövidesen az 500 éves reformációnak a magyar irodalmi kultúrára, nyelvre tett hatását elemző lapszámunk is megjelenik, novemberben pedig az Arany János életművét összegző kiadványunkat is fellapozhatják olvasóink. A jövő év márciusában a Cseh Tamásra emlékező és az ő „énekes”, „dalköltő” szerepét az irodalommal szorosan egybevető számunkkal jelentkezőnk, majd lapot tervezünk, teljes történeti áttekintésben, az egyenruhába bújt vagy kényszerített magyar költőkről, azután Jókai Annáról és Ady Endréről is.

– 2017-től a Magyar Napló főszerkesztője is vagy – milyen irányba igyekszel majd kormányozni a lapot?

– A Magyar Napló folyóirat 1989-ben született, címe szerint is a magyar társadalom, kultúra, történelem és művészet folyamatainak intenzív irodalmi értelmezésére, „naplószerűen” is dokumentatív és nyílt feltárására. A teljes magyarság, vagyis a határokon túl élő magyar nemzet életének és kultúrájának folytonos figyelése is ebből az igényből maradt máig fontos irányelvünk. A lap szerkezeti struktúrája, alapvető szemléleti irányai is ettől az induló évtől kezdve alakultak ki, s hozták létre kiváló szerkesztők során át a folyóirat jelenlegi, leginkább Oláh János főszerkesztősége alatt a mai formáját elnyert tartalmi és vizuális arculatát. Ha a külső formán szükséges is csiszolnunk, és a szerkesztőség tervbe is vette a külső megjelenés 2018 januárjától történő megújítását, egy kevésbé színes, jóval inkább a belső tartalmat tükröző arcél megújítását, a tartalmi irányokon, a szellemi arculaton, a rovatokon és azok szellemiségén

nem tervezünk fontosabb változtatásokat. Állandó célunk a lap minél több fiatal elérő, megszólító és elgondolkodtató tartalmainak erősítése, ezzel összhangban pedig a jelenleginél több fiatal szerző bevonása a munkába. Összességében a fiatalok szemszögének megjelenítését látom most a legsürgetőbb kötelezettségünknek, ezzel együtt az elméleti munkába is több fiatal szakember bevonását tervezem. A lapnak ugyanakkor kialakult, állandónak mondható szerzőcsapata van mind az idősebb korosztály, mind a fiatalabbak részéről. Több nagy kulturális-tudományos-művészeti szervezettel is jó kapcsolatot ápolunk. A Veritas Történetkutató Intézet megjelent

*„A költők futása” rendezvényen, 2018-ban.
(A háttérben Zsille Gábor. A stafétabot Oláh János szék lábába.)*

könyveit rendszeresen recenzáljuk, tagjai történeti munkák szerzői a lapban, a MANK (a magyar alkotóművészeket összefogó szervezet) képzőművészei pedig (közöttük például a Szolnoki Művésztelep alkotói) gyakran illusztrátorai a lapnak. Folyamatosan figyelünk a Magyar Művészeti Akadémia által kiadott könyvekre is, íróképző- vagy zeneművészeinek műveit rendszeresen közöljük a lapban és az Irodalmi Magazinban. Fontos további cél a Magyar Napló európai és világirodalmi látószögének további szélesítése is. A hagyományosan jó lengyel, cseh és más közép-európai anyagaink mellett ezért folyamatosan tervezzük más és távolabbi népek kortárs irodalmának a közvetítését. Októberben egy bolgár szerzőt mutattunk be, aki Nagy László iszkázi szülőházáról s magáról a faluról alkotott megrázó erejű verset. Folyamatban van ír szerzők magyarra ültetése és a lapban megjelentetése is. Szívesen látnék több, a mai magyar nyelv és beszéd állapotával, a határon túli magyarok nyelvi helyzetével vagy akár a nyelvjárások jövőjével foglalkozó igényes cikket is a lapunkban.